

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Iure Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De iureiurando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

rom. s. trac. s. de iuris d. disput. 23. n. 8. fa-
cit gl. in c. 1. de except. verb. sine confess.
ad exemplum illius qui appellationi
desert, etiam iniustæ. c. cum appellat.
de appell. in 6. quæ omnia magis ar-
guunt delegatum causam non affe-
ctasse retinere; quam iure obtri-
ctus fuerit suscipere: d. §. ad iuri. &
formam sequi rescripti: *ibidem in
fin.* & attentata imprimis & ante
omnia retinere, & non obstante
appellatione, aut inhibitione in-
tegrum restituere. c. non solum. de ap-
pell. in 6.

De Iureiurando.

RESPONSVM I.

*Rectè reo impostum iu-
rumentum aduersus
quem non probatum
satis, sed aliqua
presumptio est.*

Appellatum est à Iudice, qui
reo iurandum imposuit,
negat actricem semiplenè, aut satis
probasse; vt ille huiusmodi onere
gruari possit: quin potius censum
fit illa non probante, se fuisse
absolendum. *l. qui accusare. C. de e-
den. c. vlt. §. sanè. x. de iureiurand.* licet
ex aduerso, dum actor plenè proba-
uit, si iurare insuper cogatur,
gruari censetur. adeo vt consue-
tudo contraria sit reprobata. c. 2. x.
de probat. eamque ob causam non
immeritò disputari à DD. an,
quando actor nihil probauit, de-
ferre reo iuramentum possit, & ille
iurare teneatur, aut referre? &
quamquam comuniùs id obtinuit,
ob legem tutor. *D. de iureiurand. omni-
bus.* inquit, probationibus aliis deficien-
tibus iurandum deferens audiendus
est. *l. vlt. C. de fideicommiss. l. generali-
ter. C. de reb. credit.* vbi in litis prin-

cipio, cum nihil probatum esse po-
test, deferri potest iuramentum.
quoniam manifesta turpitudinis sit,
nolle iurare, vel iuramentum referre;
nihilominus iudicem eodem loco
non esse, qui reum cum probatum
nihil est, debeat absoluerè: cum
plenè; condemnare: cum semiple-
nè actori deferre; si persona sit le-
galis, & aliàs requisita concu-
rant.

Enimvero maximum, inquit Ca-
ius, in *l. 1. D. de iureiurand. remediū
expediendarum litium in vsum venit
iurandi religio.* idemque in *l. 31. so-
lent,* inquit, *sepè Indices in dubis causis
exacto iuramento iudicare.* & lex 3. C.
eod. existente inopia, inquit, probatio-
num, per iudicem iureiurando causâ co-
gnita res decidi oportet. & d. lex gene-
raliter C. eod. tam in Iudice, quam
in parte loquitur. & d. c. 2. x. *de
probat.* illud suffragium admittit,
cum alia, inquit, legitime proba-
tiones defunt. Sed illud in quæstio-
nem vocatum est, cui, & quando,
deferendum sit iuramentum? quàm
tractant gloss. in *d. l. 3. & DD. in d. lo-
cis.* & Busius in Commentar. ad Pandect.
ad *d. l. 31.* vbi etiam refutat Donelli
& Duareni opinionem: qui causas
tum demum dubias intelligunt,
cum pares vtrinq; sunt proba-
tiones: & ob imperfectam proba-
tionem iuramentum negant de-
ferri, sed claro iure decifum est ob
inopiam probationum deferri iu-
rumentum: idque citatæ leges e-
uincunt: atque non in parte tan-
tùm; sed & in Iudice exprimunt:
quem etiam cognita causâ id face-
re dicit *d. l. 3. exacto iuramento so-
lere; d. l. 31. remediū expedienda-
rum litium; d. l. 1. (expedit au-
tem Iudex) & clarissimis terminis
d. l. generaliter.*

Sed super omnia eminet d. §. sa-
nè. vbi postquam dictum, si actor
omnino nihil præstiterit, reum ab-
soluendum esse; præsumptione verò,
inquit, faciente pro illo, reo deferri po-
test ad ostendendam suam innocen-
tiam iuramentum. eamque præ-
sum.

2.
Cum aliqua
presum-
ptione gra-
uatur.

sumptionem arbitrariam facit Menoch. l. 1. *presumpt. q. 7. n. 15.* & manifestè idem §. *sanè. in verb. nisi iudex*, inquit, *inspectis personarum, & causa circumstantiis, illud actori videat deferendum.*

Cæterùm ex iis, quæ latè in a. his deducta sunt, satis patet nos esse in casu d. versiculi *presumptione verò*, atque ita rectè iudicem reo iuramentum imposuisse. eoq; eius sententiam, cum iuramenti delatio iusta sit, esse confirmandam. d. l. *generaliter. §. sed iuramento. vers. ipse autem.*

3. An si nolit tunc præstare, actori deferri possit
 Rectè etiam, si Reus iuramentum non præstiterit, actrici detulit. quippe manifesta ea turpitudine arguet actricis probationem. cum enim fortis accedit præsumptio semiplenæ probationi, deferri potest iuramentum in hac materia. *Pa. norm. in c. mulier. X. de iureiur.* quin et si, quemadmodum qui parte aut Iudice non deferente iurat, sibi dumtaxat iurat; l. 3. *D. de iureiur.* ita suspectus videri solet, qui sponte iurare offert: eo argumento quo testis suspectus est, qui non coactus, sed sponte ad testimonium proficit: *Auth. rogati. C. de testib.* tamen ad effectum probationum imploratio tantùm iudicis illa oblatio iurandi videtur: qui despicit iuxta d. §. *sanè. personarum & causarum circumstantias.*

4. An offerens iuramentum ideo reiciendus sit?
 Quæ adeo Bartholo, aliisque quibusdam necessaria est visa, ut negarint parti non petenti à Iudice deferendum esse iuramentum. *vid. Bas. ubi sup. n. 14.* quod inter litigantes mercenarium sit illius officium: quod impendere non debeat non requisitus. sed verius est, & Panormitano & Butrio probatum, etiam non requisitum deferre posse, ac debere. *per ea quæ supra diximus ex d. l. 1. d. l. 31. D. de iureiur. l. 3. l. general. C. eod. c. ult. X. cod.*

Idque eo magis dicendum est, quod sæpè partes præfiducia nimia suarum probationum, dum eas credunt in altiori gradu esse, quam

sint; delationem iuramenti petere negligant; nec ob id tamen equum sit, suo illas iure frustrari.

Ideoque Iudex, à quo hic est prouocatum iuramentum, etiam nemine petente rectè reo detulit, cum actrix promissiones nec plenè, nec semiplenè satis probauerat: sed ita tamen, ut pro illa surgeret præsumptio aliqua, iuxta illa quæ diximus, quæ tamen non ascenderet ad gradum semiplenæ probationis, ut ipsi actrici non posset deferri; sed reum in suspitionem vocaret: ad quam eluendam rectè Iudex à quo iuxta d. §. *sanè.* reo iniunxit iuramentum.

Cùm porro in 2. instantia actrix propugnet sententiam illius Iudicis, eo ipso satis etiam nunc censenda est ad huiusmodi delationem faciendam, confirmandamue officium Iudicis implorasse, ut nihil obstare possit, quo minus ea sententia à Iudice appellations approbetur præsertim cum Iudex molliùs reum tractauerit, grauidò actricem, in casum reculationis rei iuramenti iniunctione poterat enim simpliciter reculationem habere pro conuicto, & damnare definitiue.

De Testibus.

RESPONSVM I.

Singulares an fidem faciant?

IN ore duorum aut trium testimonium. c. *in omni. de testib.* & licet quædam *sim. cause*, quæ plures quam duos exigant testes, nullæ sit tamen cuiusquam unus testimonio, quamvis legitime, terminetur. ita Alexander III. *in c. in uniuersis. X. de test. sancimus*, inquit Constantinus in l. §. *C. de testib.* *et unus testimonium nemo iudicum in quacumque causa facile patitur admitti. & nunc inquit; manifestè sancimus et uniuersis nemo testis reponitur nisi aucto-*